

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

KAPOSVÁRI
EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

A kompetencia-alapú pedagógusképzés regionális szervezeti, tartalmi és módszertani fejlesztése
a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem részvételével

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Fejlesztő neve:

BOSNYÁKNÉ SZÚCS ERZSÉBET

Tantárgy:

TÖRTÉNELEM

Modul (5x45 perc) címe:

A PORTFÓLIÓ MINT TANULÁST SEGÍTŐ ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDSZER

1. A modul tartalma – A tanulási téma bemutatása:

A konstruktivizmus a 20. század utolsó évtizedeiben kibontakozó új paradigma, amely elveti azt a korábbi vélekedést, hogy a tudás egy kis lépésekben elsajátított, befogadott objektív adat- és összefüggéshalmaz. A megismeréssel foglalkozó tudományok 1950-es években kialakuló új gondolkodásmódjának, a kognitivizmusnak az eredményeire támaszkodva abból indul ki, hogy a tudást minden ember maga hozza létre, amikor az őt érő különböző információkat feldolgozza, értelmezi, s beépíti saját, éppen létező tudásába, személyes, belső elméleteibe, értelmező kereteibe; illetve az információfeldolgozás következményeként megváltoztatja értelmező kereteit. Ebből pedig az következik, hogy a tanulás nem tőlünk függetlenül létező ismeretek megszerzése, passzív befogadása, hanem egy nagyon aktív folyamat, amelyben minden már korábban megkonstruált tudásnak fontos, meghatározó szerepe van. A saját tudás létrehozása egy be nem fejeződő folyamat, amely állandó változást, módosulást jelent az egyes egyén kognitív struktúráiban. Ebben az ismeretelméleti keretben a tanítás-tanulás folyamatában átalakul a tanári és a tanulói szerep, megváltozik az oktatás feladata; felértékelődik az adaptivitás követelménye, a problémamegoldás, az életszerűség, ezzel együtt az interakciók fontossága, a tanulás, az értékelés és önértékelés szoros kapcsolata.

A portfólió alkalmazása a konstruktivista tanuláselmélethez szorosan kapcsolódó tanulást segítő és értékelési módszer, amely rugalmasságánál fogva változatos tartalmi és formai lehetőségeket biztosít. A portfólió a tanulók aktív, önálló, kutató munkájára épít, komplex, életszerű, kreativitást igénylő feladatok elé állítva őket. Elengedhetetlen része, hogy a tanuló, visszatekintve elvégzett munkájára, elgondolkodjon saját tanulási folyamatán, megfogalmazza erősségeit és tanulási problémáit, nehézségeit, s ezzel maga jelöljön ki feladatokat, célokat saját maga számára. A tanár szerepe ebben a munkában az, hogy az osztállyal végzett korábbi munka ismeretében egyértelműen megfogalmazza a célokat, a feladatokat, az értékelési szempontokat, az időkeretet, s megtervezzék és megszervezzék, hogy a tanulók társaikkal és tanárukkal időnként beszélhessenek problémáikról, tanácsot, segítséget, megerősítést kérhessenek, kaphassanak. Az elvégzett munka értékelése magában foglalja a

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

tanuló önértékelését, a tanári, s ideális esetben a társak fejlesztő értékelését is. Mindezek megvalósítása azonban csak akkor lehetséges, ha a módszert jól ismerjük, szakszerűen használjuk.

A modul célja, hogy a hallgatók:

- megismerjék a portfólió fogalmát, típusait, készítésének fő céljait,
- végiggondolják a portfólió készítésének folyamatát tanári és tanulói szemszögből is,
- lássák előnyeit és nehézségeit tanári és tanulói szempontból egyaránt,
- elgondolkodjanak alkalmazási lehetőségein saját tantárgyuk keretében,
- kipróbálják a portfólió előkészítésének legfontosabb mozzanatait.

2. Fejlesztendő tanári kompetenciák:

a, általános kompetenciák

A tanári kulcskompetenciák szerint a tanár szakmai felkészültsége birtokában hivatásának gyakorlása során alkalmas: (15/2006. (IV. 3.) OM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről)

1. a tanulói személyniség fejlesztésére
2. tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítésére, fejlesztésére
3. a pedagógiai folyamat tervezésére
4. a szaktudományi tudás felhasználásával a tanulók műveltségének, készségeinek és képességeinek fejlesztésére
5. az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák hatékony fejlesztésére
6. a tanulási folyamat szervezésére és irányítására
7. a pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazására
8. szakmai együttműködésre és kommunikációra
9. szakmai fejlődésben elkötelezettségre, önművelésre

b, történelemtanári kompetenciák

A történelemtanár képes:

1. a történettudomány korszerű kutatási eredményeinek, elméleteinek gyakorlatba való átültetésére, a tanítás-tanulás folyamataiban való felhasználására
2. a korszerű elméletekhez kapcsolódó értelmezési – elemzési – létrehozási – közzétételi stratégiáknak, módszereknek és eljárásoknak a tanulási folyamatokban való működtetésére, az aktív tanulói felhasználás megtanítására
3. a tanulók történelem iránti érdeklődésének felkeltésére, elmélyítésére
4. hőzzásegíteni a tanulókat saját történelmi narratíváik megalapozásához
5. a történelmi források kritikus elemzésének képességét kialakítani, fejleszteni, a tanulási folyamatba beilleszteni
6. a tanulók térbeli és időbeli tájékozódási képességét kialakítani és fejleszteni
7. a tanulók történelmi fogalomhasználatának kialakítására és a szakszókincs alkalmaztatására / használtatására

8. történelmi személyek, események, folyamatok, jelenségek értékelési szempontjainak megfogalmazására és más értékelési szempontok elfogadásának elősegítésére
9. az ember és társadalom— és más műveltségterületek tartalmainak tanulói tevékenységben való összekapcsolására
10. a tanulók kulturális, szociális és személyes kompetenciáinak fejlesztésére, beállítódásuk befolyásolására
11. a tanulók szövegértési – szövegalkotási - érvelési kompetenciáinak differenciált fejlesztésére különböző tanulási és kommunikációs helyzetekben
12. a történelemtanítás taneszközeinek, ismerethordozóinak használatára és azok tartalmának kritikai elemzésér

3. Előfeltételek / előfeltétel tudás:

- a kognitív pszichológia eredményei,
- a konstruktivista tanuláselmélet jellemzői, alapelvei,
- az értékelés funkciói, formái, az értékelő személyek,
- a tanári és tanulói szerepek változása a konstruktív pedagógiában,
- a kooperatív munkaformák és technikák.

4. Eszközigény:

Csomagolópapír és filctollak a csoportmunkához, fénymásolt anyagok: feladatok, külön a kérdés- és probléma-kártyák; számítógép, projektor a tanulói portfóliók részleteiről készült melléklet kivetítéséhez.

5. Szakmódszertani óravázlat:

R

1. Feladat Gyűjtsék össze előzetes ismereteiket, tapasztalataikat a témáról a pókhálóábra kiegészítésével!

 Mutassák be a többieknek munkájuk eredményét!

J

2. Feladat

A portfólió fogalma, céljai, típusai, fő részei

A) 🧑🏫 A szakirodalmi forrásokból vett részletek segítségével válaszoljanak a következő kérdésekre!

🧑🏫 A csoportmunka után ismertessék meg egymással válaszaikat! Ha szükséges, saját munkájukat a megbeszélés közben egészítsék ki más színnel!

- Hogyan határozhatjuk meg a legtágabban az oktatásban használt portfólió fogalmát?
- Milyen céllal készítettünk portfóliót? Véleményük szerint mennyire különülnek el tisztán a fő célok? Kinek a szempontjából határozzák meg a szerzők a célokat?
- Mi a hasonlóság és mi a különbség a portfólió egyes típusai között? (Készítsenek összehasonlító táblázatot!)
- A tanulási folyamat mely pontjain, szakaszaiban tartják alkalmazhatónak az egyes típusokat?
- Mi a szerepe a tanulónak és a tanárnak a portfólió készítésében?
- Az értékelésnek milyen formáit használják az egyes portfólió-típusok? Kik értékelnek?
- Véleményük szerint lehet-e szummatív értékelést használni a tanulást segítő portfólióknál?
- Mi biztosítja a portfóliók sokféleségét, sokszínűségét?
- Nyújtanak-e a meghatározások támpontot ahhoz, hogy milyen jellegű feladatok alkalmasak arra, hogy egy portfólió részét képezzék?

Szakirodalmi források:

A **portfólió** (olasz eredetű szó) jelentése: dokumentumdosszié, szakértői dosszié.

Néhány meghatározás:

- „A portfólió olyan dokumentumok gyűjteménye, amelyek megvilágítják valakinek egy adott területen szerzett tudását, jártasságát, hozzáállását.” (Bird, 1990)
- „A portfólió a tanuló legjobb munkáiból összeállított gyűjtemény.” (Bloom és Baker, 1995)
- „A portfólió bemutatja a tanuló egy adott időszak alatti fejlődését, előrehaladását.” (Baker, 1993)
- „A portfólió a tanuló portréja gondosan összeválogatott munkáinak tükrében. (Heuer, 2000)
- „A portfólió a tanuló egy vagy több tantárgyból készített munkáinak célirányos, szisztematikus gyűjteménye.” (De Fina, 1992)
- „A portfólió a tanuló munkáiból összeállított célirányos gyűjtemény, amely bemutatja készítőjének egy vagy több területen tett erőfeszítéseit, fejlődését és elért eredményeit. (Northwest Evaluation Association 1990.)

(Falus Iván – Kimmel Magdolna: A portfólió, Gondolat Kiadó, ELTE PPK
Neveléstudományi Intézet, Budapest, 2009. 11. o.)

A portfólió készítésének fő céljai:

„Alapvetően két céllal készíttethetünk portfóliót: értékelési céllal, vagy a tanulás elősegítése érdekében. Az értékelési célú felhasználás során azt akarjuk megállapítani a portfólió segítségével, hogy mit tudnak és mire képesek a diákjaink. Ha a tanulás elősegítésére használjuk a portfóliót, akkor pedig az a cél, hogy a diákjaink tanuljanak valamit a portfólió összeállításából.” (Arter és munkatársai, 1995)

(Falus Iván – Kimmel Magdolna: A portfólió, Gondolat Kiadó, ELTE PPK
Neveléstudományi Intézet, Budapest, 2009. 12. o.)

A portfólió fő típusai

„a) A munkaportfólió: a munkaportfólióban a tanuló az összes, az adott tanulási folyamathoz tartozó dokumentumot gyűjti. A dokumentumok alapján rendszeresen kap visszajelzést tanárától vagy/és társaitól, és értékeli saját előrehaladását is. Természetesen ehhez a segítő (formatív) értékeléshez is szükség van értékelési szempontokra, amelyeket a tanár és a tanulók közösen is megalkothatnak.

b) A bemutató portfólió: a munkaportfólióból a bemutató portfólióba már csak a tanuló legjobb/legfontosabb munkái kerülnek át. Ezeket saját maga válogatja össze azokból a dokumentumokból, amelyek véleménye szerint a legjobban bemutatják őt és elért eredményeit. Ahhoz persze, hogy meg tudja ítélni, melyek a legjobb munkái – formális iskolai kontextusban legalábbis – szükséges, hogy világos értékelési szempontrendszer álljon rendelkezésére.

c) Az értékelési portfólió: az alternatív értékelési módszerek egyike, amely külső sztenderdek köré szerveződik. Minden dokumentum valamely sztenderd teljesítését, elérését hivatott bizonyítani, tehát ennek a portfóliótípusnak az értékelési szempontok a sorvezetői. A fő cél az, hogy a tanár a hagyományos osztályozással szemben a diák teljesítményét holisztikusan, a jellemző dokumentumok segítségével ítélhesse meg.”

(Falus Iván – Kimmel Magdolna: A portfólió, Gondolat Kiadó, ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, Budapest, 2009. 14-15. o.)

B) 🍌 A portfólió fő típusain belül további variációk lehetségesek. Állapítsák meg, hogy az alábbi idézetben milyen, talán a leggyakrabban használt portfólióról esik szó! (Ezzel a típussal foglalkozunk a továbbiakban.)

🍌 A csoportok érveljenek állításuk mellett!

„A cél mintegy vezérfonalat is ad, meghatározza azoknak a dokumentumoknak a körét, amelyeket „**bizonyítékként**” (artifact) a diák a portfólióba tehet. Ezen a körön belül eldönthetjük, milyen dokumentumok előkészítését írjuk elő a diákok számára, lesznek-e szabadon választható dokumentumtípusok vagy sem [...]”

(Falus Iván – Kimmel Magdolna: A portfólió, Gondolat Kiadó, ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, Budapest, 2009. 37. o.)

C) 🍌 Hasonlítsák össze a portfólióról eddig szerzett ismereteiket az alábbi szakirodalmi részlettel! Milyen különbséget látnak, milyen plusz információt kapnak?

„A tanulói portfólió a tanuló előre meghatározott cél- és szempontrendszer alapján összeállított munkáinak gyűjteménye, illetve e gyűjteményből a tanuló által összeállított reprezentatív mintasor, amely megvilágítja egy adott témában és egy meghatározott idő alatt szerzett tudását, jártasságát, előrehaladását. Készítésének legáltalánosabb célja a diák önálló, aktív, felfedező részvétele a téma elsajátításában, illetve a tanulási folyamatban nyújtott teljesítmény és fejlődés átfogó, komplex értékelése.

A tanulás módszereként a portfólió komplex, életszerű feladatokba ágyazza és dokumentálja a teljes tanulási folyamatot. Alkalmat teremt a rendszeres tanári visszacsatolásra, valamint összekapcsolja a tervezés, a megvalósulás és az értékelés tanári-tanulói tevékenységét. Teret enged a diák kreatívizmusának, széles skálán fejleszti készségeit, képességeit (tervezés, kutatás, problémamegoldás, döntéshozás, becslés, önértékelés, íráskészség, metakogníció, reflexivitás, önreflexivitás), felkészít az élethosszig tartó tanulásra.

A tanulói portfólió záró dokumentuma a saját tanulás folyamatára és a dokumentumok válogatására, szerkesztésére visszatekintő-reflektáló esszé, amelyben a tanuló indokolja választásait, bemutatja azt, hogy mennyiben tükrözik választott mintadarabjai tanulmányainak az eredményét (hivatkozás a kritériumokra).”

(Pethőné Nagy Csilla: Módszertani kézikönyv, Korona Kiadó, Budapest, 2005. 174. o.)

D) 🌱 Gyűjtsék össze, hogy milyen elengedhetetlen részei vannak egy portfóliónak!

3. Feladat

A portfólió készítésének folyamata tanári és tanulói szempontból

👥 A portfólió készítésének folyamata komoly feladatokat jelent tanárnak és diáknak egyaránt. Fontos e folyamatot alaposan végiggondolni tanári és tanulói szempontból is. A csoportok fele tanári szerepben, a másik fele tanulói szerepben gondolja végig feladatait egy portfólió készítésének folyamatában! Töltsék ki a szemponttáblázatot!

🌱 Munkájuk eredményét osszák meg a többiekkel! Az azonos szemszögből gondolkodó csoportok munkájából készítsenek közös táblázatot! (A többiek is segíthetnek észrevételeikkel.)

a) A portfólió készítésének folyamata tanári szemszögből

A portfólió készítésének szakaszai tanári szemszögből	Mit kell pontosan végiggondolnom?
Célok kitűzése	
Tervezés	

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Előkészítés	
Visszajelzés	
Értékelés	

b) A portfólió készítésének folyamata tanulói szemszögből

A portfólió készítésének szakaszai tanulói szemszögből	Mit kell tennem?
Célok megismerése	
Tervezés, anyaggyűjtés, portfólió dokumentumainak elkészítése	

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Szerkesztés	
Önértékelés (reflexió)	
Új célok megfogalmazása	

4. Feladat

Egy megvalósult portfólió feladatainak bővítése a változatlanul hagyott célokhoz illeszkedve

 Tanulmányozzák az alábbi portfólió-készítést megelőző tanári tervezést, illetve a tanulóknak kiadott feladatleírást! Bővítsék a feladatlistát, de ügyeljenek arra, hogy azok illeszkedjenek a tanulók számára megfogalmazott célokhoz!

 A csoportok osszák meg egymással munkájuk eredményét!

A portfólió témája: Társadalom és mindennapi élet a középkorban

A portfólió készítésének szakaszai tanári szemszögből	Mit kell pontosan végiggondolni?
--	----------------------------------

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Célok kitűzése	<p>A téma: a középkori társadalom és életmód. Céljaim: Olyan kötelező feladatokat fogalmazok, melyek megoldásához: - a tanulóknak az órán szerzett ismeretek felhasználása mellett további kutatómunkát kell végezniük, - a tényszerű ismereteiket összefüggésekbe ágyazva kell bemutatniuk, - szöveges megoldást várok, mert a gondolataik pontos megfogalmazásához sokszor nincs kellő kitartásuk, - életszerű, kreativitást is igénylő feladatok elé kívánom állítani őket, - erősíteni szeretném a tanulók érzelmi érintettségét, ezért olyan feladatokat fogalmazok, melyek megoldása a történelmi múltba való behelyezkedéssel, egyfajta szerepjáték felvállalásával lehetséges.</p> <p>A választható feladatoktól azt várom, hogy bemutassák, milyen szinten tudnak bánni olyan az ismeretszerzési és feldolgozási technikákkal, melyeket sokszor alkalmazunk.</p>
Tervezés	<p>Megfogalmazom a feladatokat, az értékelési szempontokat. Megtervezem az időkeretet. Tudom, hogy kevesen mennének könyvtárba, ezért szkennelt szöveges forrásokat teszek hozzáférhetővé az osztályok közös e-mail címére küldve. Emellett elvárom még egy forrás (lehet interneten található is) felhasználását. A feladatleírás mellé azokhoz a résztémákhoz, melyekhez a feladatok kapcsolódnak, s melyekkel bizonyos fokig az órákon is foglalkozunk, kérdéseket és szempontokat adok segítségül.</p>
Előkészítés	<p>A portfóliót már a tavalyi évben is használtuk, megismertetésére most nincs szükség, de felfrissítésére igen. Azon az órán teszem meg, amikor a feladatot kiadom. Minden tanuló megkapja írásban a portfólió készítésének céljait, a kötelező és választható feladatokat, az értékelési szempontokat, a határidőt, a résztémákat és a feldolgozásukat segítő kérdéseket és szempontokat tartalmazó listát.</p>
Visszajelzés	<p>A feladatok témáival órákon is foglalkozunk, illetve a tanulók segítséget, megerősítést az órák előtt és után is kérhetnek (személyes konzultáció).</p>

Értékelés	<p>Én fogom értékelni a portfóliókat, a színvonalas munkák közül néhányat bemutatatok a többiek számára is. Néhány fős csoportok megtekintenek egy-egy portfóliót, így tagjai összehasonlíthatják azt saját munkájuk színvonalával</p> <p>A tanári értékelés szöveges lesz, emellett érdemjegyet is adok. Ha bármely tanuló kéri, lehetőség lesz az értékeléssel kapcsolatos konzultációra.</p>
-----------	---

A tanulók számára készített feladatléírás és segédanyag

Téma: Társadalom és mindennapi élet a középkorban

A portfólió dokumentumaival bizonyítod, hogy a tanórákon a középkori társadalomról és életmódról szerzett ismereteidet önálló kutatómunkával tovább mélyítetted, s képes vagy a történelmi múlt élethelyzeteibe behelyezkedni, továbbá, hogy változatos eszközökkel vagy képes egy-egy téma lényegét megragadni, magad és mások számára érthetően megjeleníteni. Az előre megadott értékelési szempontok segíthetnek abban, hogy dossziédát megtervezd, és úgy válogass a felkínált feladatokból, hogy azok mind érdeklődésednek, mind az értékelési szempontoknak megfeleljenek.

Kötelező dokumentumok	Választható dokumentumok
<ul style="list-style-type: none"> Írd meg egy öreg lovag visszaemlékezését!(1,5-2 oldal terjedelelem) Mutass be egy képzeletbeli középkori várost idegenvezetőként!(1,5-2 oldal terjedelelem) Készíts egy ismertető prospektust egyetemedről leendő egyetemisták számára!(1,5-2 oldal terjedelelem) 	<ul style="list-style-type: none"> Készíts rajzot bármelyik témához! Készíts fűrtábrát egy olyan témához, amely nem szerepel a kötelező dokumentumok listájában! Készíts gondolkodástérképet egy olyan témában, amely nem szerepel a kötelező dokumentumok között! Készíts 6-8 kép felhasználásával tablót egy olyan téma bemutatására, amely nem szerepel a kötelező dokumentumokban! Készíts városod lakóinak szabadidejük eltöltéséhez programajánlatot (4-5 program)!
	A választható dokumentumok közül kettőt kell elkészítened.
<p>A hatodik beadandó dokumentum egy záró esszé, melyben visszatekintesz a teljes munkafolyamatra: összefoglalod tanulási tapasztalataid, indokolod választásaid, bemutadod tanulási folyamatod eredményeit és nehézségeit, problémáit; megfogalmazod, hogy szerinted miben tudnál fejlődni, s ehhez mit kellene tenned.</p>	

Beadási határidő: 2011. november 21.

Értékelési szempontok:

- a tanulói dosszié tartalmazza az összes, a megadott szempontoknak megfelelő dokumentumot,
- a dokumentumok saját munkaként készültek, a források, felhasznált irodalom pontos jelölését tartalmazzák,
- a tankönyvön és a közös e-mail fiókban elérhető forrásokon kívül legalább még egy forrást használtál (a témában önálló kutatás segítségével elmélyültél),
- a dokumentumok megfelelnek a formai és nyelvi követelményeknek,
- a dosszié esztétikus, rendezett.

A feladatok elkészítését segítő kérdések, szempontok

I. Társadalom az érett közepkorban / témák és segítő kérdések

I. A lovagok

1. Kik a lovagok?
2. Kiből és hogyan lehetett lovag?
3. Melyek a legfontosabb lovagi erények?
4. Hogyan és miért változott meg a harcmódor a lovagság megjelenésével?
5. Mi okozta idővel a lovagság szerepének csökkenését?
6. Melyek a lovagi kultúra fő jellegzetességei?

II. Jobbágyok

1. Milyen volt a jobbágyok mindennapi élete?
2. Milyen kötelezettségei voltak a jobbágyoknak?
3. Hogyan működött az úriszék?
4. Kik voltak a cselédek?
5. Milyen területeken működött a falu lakossága közösségként?

III. Polgárság

1. Hogyan szerezték meg a városok kiváltságait?
2. Mik voltak a városi kiváltságok?
3. Milyen jogokkal járt a polgári élet?
4. Hogyan éltek a polgárok és hogyan a plebejusok?
5. Milyen volt a középkori város képe?

IV. Egyháziak; a mindennapi élet és az egyház

1. Milyen szerepet játszott a keresztény vallás:
 - a. a mindennapi életben,
 - b. a gazdaságban,
 - c. a kultúrában,
 - d. az államhatalom működésében?
2. Milyen szerepet játszott a templom az emberek életében?
3. Mikor és hogyan jöttek létre az egyetemek? Hogyan működtek?

II. Mindennapi élet a középkorban / témák és szempontok

V. Születés, család, nők

1. Születés
2. Névadás
3. A gyerekek helyzete
4. Gyereknevelés
5. A család szerkezete
6. A nők helyzete – az egyház, a nemesség, a lovagok a nőkről

VI. Étkezés

1. A gazdagok asztala
2. Szegények étkezése
3. A böjt szerepe

VII. Szórakozás

1. Jeles napok a középkorban
2. Szabadidő

VIII. Betegségek és orvoslás; halál

1. A rossz egészségi állapot okai
2. Betegségek
3. Orvoslás
4. Halál

IX. Igazságszolgáltatás

1. A bűn és a büntetés megítélése a középkorban
2. Az asyllum
3. Bizonyítási eljárások (eskü, istenítelet, bajvívás, kínvallatás)
4. Boszorkányság, boszorkányüldözés

5. Feladat

Lehetséges történelmi portfólió-témák gyűjtése, célok és feladatok megfogalmazása egy témához

Gyűjtsenek lehetséges témákat (3-4) történelmi portfólió készítésére! Közülük egyhez fogalmazzák meg elérni kívánt céljaikat! Készítsenek a célokhoz illeszkedő feladatokat!

A csoportok osszák meg egymással munkájuk eredményét!

Az értékelő lap segítségével értékeljék egymás munkáját!

Értékelő lap a csoportok számára

A(z) ... számú csoport:

Értékelési fokozatok:

kitűnő – jó – nem megfelelő

világos, egyértelmű célokat fogalmazott meg	
a feladatok a célok megvalósítását szolgálják	
a tanulóknak van választási lehetőségük	
a feladatok komplexek, életszerűek	
a portfólió feladatainak megoldása kreativitást igényel	

6. feladat

Döntési helyzetek a portfólió tervezésekor

 A csoportok húzzanak egy-egy a portfólió tervezésénél végiggondolandó, határozott döntést igénylő kérdést, amelynek megválaszolása komoly hatással lesz a portfólió sikerességére! Az előző feladatban készített konkrét portfóliót felhasználva mérlegeljenek és döntsenek!

 Vitassák meg a megoldásokat!

7. Feladat

A portfóliós értékelés

A) Gondolják végig a portfóliós értékelés jellemzőit a megadott szempontok segítségével, majd fogalmazzák meg, hogy miben látják a legfőbb különbséget a portfóliós és az iskolai gyakorlatban ma is leggyakrabban alkalmazott értékelés között!

 A csoportok osszák meg egymással munkájuk eredményét! Ahol szükséges, ott a csoportok a prezentációkat kísérő megbeszélés alapján egészítsék ki, javítsák saját munkájukat! Ehhez használjanak más színt!

A) A portfóliós értékelés jellemzői:

Mit értékelünk?	
Miért értékelünk?	

Ki értékél?	
Hogyan értékélünk?	
Mikor értékélünk?	
Mihez viszonyítva értékélünk?	
A különbség a portfóliós és a hagyományos, „szokásos” értékelés között:	

B) 🧑🏫 majd 🌱 Ismerkedjenek meg néhány ajánlott értékelési móddal, majd vessék össze portfóliós témájuk megfogalmazott céljaival és feladataival! Tudnák-e használni ezeket az értékelési kritériumokat? Változtatnának-e valamit, ha igen, hogyan?

Néhány szakirodalmi ajánlat:

A portfóliós értékelés néhány lehetséges szempontja:

- Megfelel-e a portfólió összeállítása az előre megadott szempontoknak?
- Meggyőzően bizonyítják-e a dokumentumok a témában való elmélyülést, tudást?
- Jellemző-e a kreativitás, az ötletesség a dokumentumokra?
- Jellemző-e a gondolati mélység a dokumentumokra?
- Érzékelhető-e a dokumentumok mögött kutatási tapasztalat?
- Fűz-e személyes reflexiókat gazdája a dokumentumhoz?
- Indokolja-e a tanuló a kísérő esszében a válogatását?
- Beszámol-e a tanuló a tanulási-megértési nehézségeiről, megoldási stratégiáiról az esszében?
- Gondosságot sugall-e a portfólió külalakja, nyelvi megalkotottsága?

A szempontoknak való megfelelés mértéke alapján kiváló (2 pont), megfelelt (1 pont), nem felelt meg (0 pont) értékelés adható az egyes elvárt kritériumokhoz.

(Pethőné, 2005. alapján)

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

A kompetencia-alapú pedagógusképzés regionális szervezeti, tartalmi és módszertani fejlesztése
a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem részvételével

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Kritériumok	Kitűnő	Jó	Nem kielégítő
A közönség igényeinek megfelelés	Az értékelők kritériumait kitűnően érti, minden kritériumnak megfelelt.	Általában jól érti az értékelők kritériumait, a legtöbb követelményt kielégíti.	Nem érti az értékelési kritériumokat, ezért nem is teljesíti őket.
Hitelesség	A dokumentumok dátummal ellátottak, a forrásokat megjelölte, a referenciák megbízhatóak.	A dokumentumok megvannak, de a források nem mindig megbízhatóak.	Nincsenek dokumentumok, vagy nincsenek megjelölve a források.
Világosság	A bizonyítékok vagy maguktól értetődőek, vagy gondos magyarázattal ellátottak.	A legtöbb bizonyíték vagy világos magyarázattal ellátott, vagy világos ugyan a helye és a szerepe, de a hozzá fűzött magyarázatok nem.	Vagy nincsenek kommentárok, vagy ha vannak, zavarosak: nem érthető melyik bizonyíték milyen céllal került a portfólióba.
A bizonyítékok /dokumentumok minősége	Mind kiváló minőségű.	A bizonyítékok minősége jó vagy kielégítő.	A dokumentumok minősége nem kielégítő.
Gondolati mélység	Felülmúlja vagy túlmutatja a követelményeken, kreatív, magas színvonalú gondolkodás és érvelés jellemzi.	Eléri a kívánatos szintet. Gondolkodása és érvelése kellően magas színvonalú, de nincs benne eredetiség.	Nem teljesíti a minimális elvárásokat. Gondolkodása sekélyes és zavaros.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Reflexió és önértékelés	Átgondolt, érzékeny, mélyenszántó gondolatok és kommentárok egészében és részeiben egyaránt; jól érti a minőségi mutatókat, és ezek fényében saját erősségeit és gyengeségeit jól méri fel; jól határozza meg a további fejlődés lehetőségeit, irányát, és azt is, hogyan tudja elérni céljait.	A portfólió tartalmára vonatkozó kommentárjai átgondoltak és mélyenszántók, de a saját magára vonatkozóak nem. Általában érti a minőségi mutatókat, de saját gyengeségeit és erősségeit nem érezkeli. Tanulási céljait kitűzi, de nincsenek konkrét tervei a megvalósításra vonatkozóan.	A kommentárok az átlagosság szintjén mozognak; nem érti a minőségi mutatókat, és saját teljesítményét sem tudja hozzájuk viszonyítva felmérni. Nincsenek tanulási céljai.
Egység	A cél és a téma mindvégig a középpontban van, evidens. Minden rész az egészet szolgálja, nincsenek felesleges részek.	A célt megjelölte, a téma világosan kiderül a bizonyítékokból, de vannak felesleges anyagok, nem a portfólióba illő részek.	A cél nem világos, a téma vagy nem derül ki, vagy túl széles, az egyes anyagok nem állnak össze egységgé.
Változatosság	Dinamikus: médiumok, színek és anyagok nagy skáláját használja.	Többféle anyagot, médiumot és szint használ.	Csak egy vagy két médiumot használ.
Forma	Rendezett, jól szerkesztett, megfelel a formai követelményeknek, nincsenek helyesírási és gépelési hibák.	Nagyjából rendezett, vannak benne gépelési, helyesírási hibák, a formátum kissé zavaros.	Rendetlen, hanyag, sok hiba maradt benne, nem felel meg a formai követelményeknek.

Teljesség	Minden fontos anyag, bizonyíték és kiegészítő anyag megtalálható, kapcsolódási pontjaik is világosak.	Van néhány hiányzó bizonyíték, vagy olyan, amelyről nem derül ki, hová kapcsolódik.	Több bizonyíték vagy fontos alkotórész hiányzik, befejezetlen, vagy nem derül ki, mi a funkciója.
-----------	---	---	---

Portfólió értékelési szempontrendszer (Heuer, 2000.)

(Falus Iván – Kimmel Magdolna: A portfólió, Gondolat Kiadó, ELTE PPK
Neveléstudományi Intézet, Budapest, 2009. 44-45. o.)

8. Feladat

Problémakezelés

Mindenki húzzon egy-egy ún. probléma-kártyát! Ezen olyan helyzetről, szituációról olvashatnak, melynek kezelésére éppúgy fel kell készülni, mint a portfólió készítésének már megismert feladataira. Mit tenne az adott helyzetben?

Mit gondolnak a megoldásról a csoporttársak?

9. Feladat

A portfólió készítésének előnyei és hátrányai tanári és tanulói szemszögből

A csoportok cseréljenek szerepet! Akik eddig a tanár szemszögéből gondolták végig a portfólió készítésének folyamatát, azok most a tanuló szemszögéből gondolják végig, hogy milyen előnyei és hátrányai lehetnek a portfólió készítésének, akik a korábbi feladatnál a tanuló szerepében gondolkodtak, most tanári szemmel tekintsék át a portfólió előnyeit és hátrányait! Érveiket rendezzék T-táblázatba!

A csoportok osszák meg egymással munkájuk eredményét!

R

10. Feladat

Véleményük szerint milyen okai lehetnek annak, hogy a magyar oktatási rendszer nem használja ki kellő mértékben a portfóliós tanulásban rejlő lehetőségeket?

A csoportok vitassák meg a feltételezett okokat!

11. Feladat

Nézzünk meg közösen néhány portfólió-részletet! Milyen tapasztalathoz juttatják a tanárt az adott tanulóról vagy tanulást segítő további tanári teendőiről?

12. Feladat

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

 Írjanak rövid esszét arról, hogy mit tartanak a portfólióval kapcsolatban a legérdekesebbnek, legizgalmasabbnak, vagy arról, hogy a megbeszéltek mely részét tartják vitathatónak!

 Osszák meg egymással gondolataikat, érzéseiket!

5. Megjegyzések a feladatokhoz:

A feladatok nagy részét csoportmunkában végzik el a hallgatók. (Az ajánlott csoportlétszám 4 fő.) Ahol minden csoport ugyanazt a feladatot végzi, ott egymás kontrollcsoportjaiként történik a prezentáció. Arra kell ügyelni, hogy az elvégzett feladatát elsőként bemutató csoport ilyen esetekben mindig más legyen.

Ráhangelődés

1. Feladat

 Gyűjtsék össze előzetes ismereteiket, tapasztalataikat a témáról a pókhálóábra kiegészítésével!

 Mutassák be a többieknek munkájuk eredményét!

Tervezett idő: 15 perc

A pókhálóábra kiegészítése csoportonként különbözik. Bemutatásuk elindíthatja a közös gondolkodást. A modul vezetője, ha szükségesnek látja, bővítheti, kiegészítheti a portfólió tanuláselméleti háttéréről gyűjtött előzetes ismereteket.

Jelentésteremtés

2. Feladat

A) A szakirodalmi forrásokból vett részletek segítségével válaszoljanak a következő kérdésekre!

Tervezett idő: 30 perc

Lehetséges megoldások:

- A portfólió a tanuló munkáinak célirányos gyűjteménye.
- A portfólió készítésével vagy értékelni akarjuk a tanuló adott területen megszerzett tudását, vagy a tanulásában kívánjuk segíteni. Az értékelési céllal készített portfóliók is hozzájárulnak ahhoz, hogy a diák tanulását segítsük, hiszen, ha világos szempontok alapján történik az értékelés, akkor annak tapasztalatit a tanulók tanulmányaik következő szakasziban használni tudják. A tanulást segítő céllal készített portfólióknak is elengedhetetlen eleme az értékelés. Az idézett szerzők a tanár szempontjából határozzák meg a fő célokat.
-

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Hasonlóság a portfólió-típusok között:

- a tanuló dokumentumainak gyűjteményei,
- elkészítése hosszabb időt vesz igénybe,
 - minden portfóliót értékelni kell,
- előre ismert szempontok alapján történik az értékelés.

Különbségek:

Tanulást segítő		Értékelési céllal készített
Munkaportfólió:	Bemutató portfólió:	Értékelési portfólió:
- az adott tanulási folyamathoz tartozó összes dokumentumot tartalmazza, - a tanuló rendszeres visszajelzést kap munkáiról, - a visszajelzők lehetnek a tanár és a társak is, - önértékelés is a része, - az értékelés formatív, - itt a legerősebb a fejlesztő, segítő cél.	- az adott tanulási folyamathoz tartozó összes dokumentumból válogatott legjobb munkákat tartalmazza, - az önértékelés szerepe itt már a válogatásnál jelen van, - egy folyamat bizonyos szakaszhatárára elért, a tanuló által legjobbnak, legeredményesebbnek ítélt munkák értékelése történik.	- az értékelési cél a meghatározó, - a tanár értékeli, - a tanár eredményekre kíváncsi, sztederdek teljesítését várja, - szummatív értékeléssel zárul.

d) A munkaportfólió a tanulás folyamatában bármikor használható, a bemutató portfólió egy szakasz, egy részfolyamat zárásaként, az értékelési portfólió bizonyos sztenderd követelmények elsajátítása után vagy a kimenetnél (pl. néhány érettségi tárgy alkalmazza) készül.

e) A portfóliót a diák készíti, ő a főszereplő. A tanár a folyamat szervezője, támogatója.

f) A portfólió típusától függően szummatív (minősítő) és/vagy formatív (fejlesztő) értékelés lehetséges. Az értékelő portfóliónál csak a tanár értékeli, a többi típusnál a tanáron kívül a társak is, illetve önértékelés is zajlik.

g) A munkaportfóliónál nem, de a bemutatónál igen, csak világossá kell tenni, hogy min alapszik az érdemjegy.

h) A témák és a dokumentumtípusok változatossága biztosítja a sokféleséget.

i) A vizsgált szövegek nem adnak segítséget, mankót a feladattípusok jellegére vonatkozóan.

B) 🍷 A portfólió fő típusain belül további variációk lehetségesek. Állapítsák meg, hogy az alábbi idézetben milyen, talán a leggyakrabban használt portfólióról esik szó!

🍷 Érveljének állításuk mellett!

Lehetséges megoldás:

Az idézet olyan portfólióra utal, amely a bemutató és az értékelési portfólió sajátosságait ötvözi, hiszen kötelező és választható dokumentumok egyaránt szerepelhetnek benne.

C) 🌈 Hasonlítsák össze a portfólióról eddig szerzett ismereteiket az alábbi szakirodalmi részlettel! Milyen különbséget látnak, milyen plusz információt kapnak?

Lehetséges megoldás:

Pethőné Nagy Csilla a portfólió készítésének célját nem abból a szempontból határozza meg, hogy a tanár mire használhatja ezt a módszert, hanem azt emeli ki, hogy a tanulók számára milyen előnyökkel jár. A szöveg fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy komplex, életszerű feladatokkal kell dokumentálni a tanulási folyamatot. Beszél az önreflexió eszközéről, a záró esszéről

D) 🌈 Gyűjtsék össze, hogy milyen elengedhetetlen részei vannak egy portfóliónak!

Lehetséges megoldás:

- ismert célok,
- feladatok,
- önálló munkával készült tanulói dokumentumok,
- értékelési szempontok,
- önértékelés / tanulói reflexió.

3. Feladat

👥 A csoportok fele tanári, a másik fele pedig tanulói szerepben gondolja végig feladatait egy portfólió készítésének folyamatában! Töltsék ki a szemponttáblázatot!

Tervezett idő: 25 perc

Fontos, hogy a hallgatók ne csak tanár szemmel lássanak, gondolkodjanak tanári pályájukra, feladataikra készülve, hanem tudatosodjon bennük, hogy mindig meg kell fontolniuk a tanuló szempontjait is.

Lehetséges megoldások:

A portfólió készítésének szakaszai tanári szemszögből	Mit kell pontosan végiggondolni?
A célok kitűzése	Mit akarok pontosan dokumentáltatni a diákokkal (ismeretek jellege, típusa, attitűd, képességek, készségek)? Milyen típusú portfóliót akarok készíttetni?

Tervezés	<p>Milyen dokumentumokkal fogják bizonyítani a diákok, hogy elérték a célt (dokumentumtípusok, feladattípusok kiválasztása)? Milyen értékelési kritériumokat fogalmazok meg? Mivel önértékelést és bizonyos esetekben a társértékelést is alkalmazza ez módszer, ehhez milyen segítő, irányító kérdéssort készítek? Mikor és milyen formában történnek a visszajelzések és az értékelés? Bevonom-e a diákokat e döntések meghozatalába? Ha igen, mikor és mely pontokon? Milyen formában (kézzel írott, nyomtatott, elektronikus formátumú) készülnek a dokumentumok, mi lesz a sorsuk?</p>
Előkészítés	<p>Hogyan tudom a portfólió fogalmával a lehető leghatékonyabban megismertetni a diákjaimat? Hogyan ismertetem meg őket a portfólió-készítés folyamatával, az otthoni munkával és az osztályteremben várható munkával?</p>
Visszajelzés	<p>Ki ad visszajelzést a portfólióra? Milyen szempontok alapján ad visszajelzést? Hányszor és pontosan mikor ad visszajelzést?</p>
Értékelés	<p>Milyen célból kerül sor az értékelésre? (szummatív vagy formatív)? Milyen szempontok szerint kerül sor az értékelésre? Ki(k) értékeli(k) a portfóliót, milyen formában? Hogyan viszonyul a portfólió értékelése az egyéb munkák (például a dolgozatok) értékeléséhez? Hogyan segíthetem a tanulókat új célok, tanulási stratégiák megfogalmazásában?</p>

(Falus-Kimmel, 2009. alapján)

A portfólió készítésének szakaszai tanulói szemszögből	Mit kell tennem, hogy a feladatot sikeresen oldjam meg?
Célok megismerése	<p>Ismernem kell, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mi a portfólió, - milyen céllal kell portfóliót készítenem, - milyen dokumentumokat kell elhelyeznem a portfólióba, - van-e választási lehetőségem, - milyen értékelési szempontoknak kell megfelelnem, - kik és hogyan, milyen szempontok alapján értékelik munkámat, - milyen határidőket kell betartanom.

Tervezés-anyaggyűjtés-portfólió dokumentumainak elkészítése	Be kell osztanom az időmet. Anyagokat kell gyűjtenem. Ha van választási lehetőségem, el kell döntenem, hogy milyen dokumentumokat készítek. Figyelnem kell a határidő(k)re. Konzultálnom kell a társaimmal, tanárommal. Az egyes feladatok megoldásánál érdemes feljegyzéseket készítenem (milyen hasznát érzem, milyen nehézségeket okozott), mert így könnyebben készítem el a záró esszét.
Szerkesztés	A portfólió anyagát világosan, áttekinthetően kell csoportosítanom.
Önértékelés (reflexió)	Szükséges tapasztalataim, ismereteim és cselekedeteim szisztematikus végiggondolása, elemzése a célokkal összevetve. A tanulási folyamatomra, választásaimra, nehézségeimre és elért eredményeimre összegző, önértékelő esszét kell írnom.
Új célok megfogalmazása	A társak, a tanári és az önértékelés tapasztalatai alapján új célok, tanulási stratégiák megfogalmazása szükséges.

(Falus - Kimmel, 2009. és Pethőné, 2005. alapján)

4. Feladat

Tanulmányozzák az alábbi portfólió-készítést megelőző tanári tervezést, illetve a tanulóknak kiadott feladtleírást! Bővítsék a feladatlistát a tanulóknak kiadott feladtleírásban megjelölt célokhoz illesztve!

A csoportok osszák meg egymással munkájuk eredményét!

Tervezett idő:20 perc

A feladatok bővítése a csoportok egyéni megoldása. A csoportok itt próbálhatják ki először élesben a portfólió-készítés tanári feladatainak egy elemét: a célokhoz illeszkedő feladatkészítést.

5. Feladat

Gyűjtsenek lehetséges témákat (3-4) történelmi portfólió készítésére! Közülük egyhez fogalmazzák meg elérni kívánt céljaikat! Készítsenek hozzá feladatokat!

A csoportok osszák meg egymással munkájuk eredményét!

Az értékelő lap segítségével értékeljék egymás munkáját!

Tervezett idő:30 perc

A csoportok itt már önállóbb és komplexebb feladatokat oldanak meg: lehetséges témaköröket keresnek, egy kiválasztott témához célokat és feladatokat fogalmaznak meg a

diákok számára. Az értékelőlapot a csoporttagok közösen töltik ki a kritériumok alapján történő fejlesztő értékelést gyakorolva.

6. feladat

A csoportok húzzanak egy-egy a portfólió tervezésénél végiggondolandó, határozott döntést igénylő kérdést, amelynek megválaszolása komoly hatással lesz a portfólió sikerességére! Az előző feladatban készített konkrét portfóliót felhasználva mérlegeljenek és döntsenek!

Vitassák meg a megoldásokat!

Tervezett idő: 15 perc

Természetesen a csoportok csak ehhez a feladathoz érve kapják, húzzák a kérdést. Ha több a csoport, mint a kérdés, akkor ugyanazt a kérdést több csoport is húzhatja. Érdekes és tanulságos összevetni a minden bizonytal eltérő megoldásokat.

Itt érdemes kivetíteni a húzott lapokat, hogy mindenki lássa a segítő kérdésekkel együtt.

Hogyan használnák a portfóliót a differenciálásra?

(Milyen szempontokat vennének figyelembe, ezeket szem előtt tartva hogyan lehetne, kellene bővíteni a feladatokat?)

Alkalmaznák-e a szummatív értékelést is? Érveljének!

(Mérlegeljék a portfóliós céljaikat, a formatív és a szummatív értékelés előnyeit, hátrányait tanuló és tanári szempontból is!)

Hogyan segítenék tanulóikat, hogy a záró esszéik elérjék céljukat?

(Milyen segítő kérdéseket fogalmaznának, hogy azt felhasználva a diákok reálisan értékeljék saját tanulási folyamatukat, megfogalmazzák erősségeiket, gyengeségeiket, célokat fogalmazzanak meg önmaguk számára?)

Hogyan szerveznék meg a portfólió gondozását?

(Vegyék figyelembe, hogy mennyi időt szánnak a tanulók munkájára, mennyi és milyen típusú feladatot kell a tanulóknak megoldani, s milyen tantárgyuk heti óraszám, milyen tanórán kívüli lehetőségeket lehetne felhasználni!)

7. Feladat

A) Gondolják végig a portfóliós értékelés jellemzőit a megadott szempontok segítségével, majd fogalmazzák meg, hogy miben látják a legfőbb különbséget a portfóliós és az iskolai gyakorlatban ma is szokásos értékelés között!

A csoportok osszák meg egymással munkájuk eredményét! Ahol szükséges, a csoportok a prezentációkat kísérő megbeszélés alapján egészítsék ki, javítsák saját munkájukat! Ehhez használjanak más színt!

Tervezett idő: 10 perc

Lehetséges megoldás:

Mit értékelünk?	a megadott kritériumoknak való megfelelést, a tanulói készségek és képességek már elért szintjét, a saját tanulási folyamatra való visszatekintést, önreflexiót, problémamegoldást,
Miért értékelünk?	hogy segítsünk a diákok mindegyikének átgondolni saját tanulási folyamatát; hogy megerősítsük eredményeiben, abban, amiben jó, hogy felhívjuk figyelmét a javítandó, fejlesztendő gyengeségekre, hogy segítsük a tanulót abban, hogy továbbhaladásának céljait és eszközeit egyértelműen megfogalmazza,
Ki értékel?	a diák önmagát, az osztálytársak egymás munkáját, a tanár,
Hogyan értékelünk?	a diák önmagát írásban a záró esszéjében (ehhez esetleg segítő kérdéseket is kaphat), a társak párban vagy kisebb csoportokban; megbeszéléssel, kérdésekkel, dicséretekkel, jóindulatú bírálatokkal, a tanár a konzultációkon kérdésekkel, dicséretekkel, jóindulatú bírálatokkal; a végső értékelésnél szövegesen, de ha mód van rá, célszerű lehetőséget teremteni a személyes elbeszélgetésre, akár kisebb csoportokban, illetve, ha bármely diák kéri a személyes megbeszélés lehetőségét, arra mindig lehetőséget kell adni,
Mikor értékelünk?	a diák a portfólió készítésének végén, a társak a portfólió készítése közben, az erre a célra kijelölt órák egy-egy részében, a tanár a portfólió készítése közben, a konzultációs alkalmakkor, illetve a folyamat végén a kész portfóliókat,

Mihez viszonyítva értékelünk?	az előre megfogalmazott kritériumokhoz, a tanulót önmagához, korábbi teljesítményéhez,
<p>A különbség a portfóliós és a hagyományos, „szokásos” értékelés között: A portfóliós értékelés pontosan megfogalmazott és a diákok számára ismert kritériumok alapján történik. Komplex abban az értelemben, hogy az önértékelés, a társak és a tanár értékelése együtt jelennek meg benne, s abban az értelemben is, hogy többféle tanulói munka alapján történik, s a tanulási eredmény mellett az ahhoz vezető útra is kiterjed. Az értékelés nemcsak a munka végén történik, hanem a tanulási folyamat közben is (konzultáció a tanárral, társakkal). Célja elsősorban az, hogy segítse a tanulók tanulási folyamatait. A hagyományos értékelés ma is a minősítő, szelektív funkciójú szummatív értékelés egy folyamat zárásaként, esetleg rövid dicséret, dorgálás. A tanár értékeli, eredményeket mér tesztekkel, tudáspróbákkal, melyek jó válaszok felismerését reprodukálását várják el.</p>	

B) 🧑🏫 majd 🌱 Ismerkedjenek meg néhány ajánlott értékelési móddal, majd vessék össze azokat portfóliós témájuk megfogalmazott céljaival és feladataival! Tudnák-e használni ezeket az értékelési kritériumokat? Változtatnának-e valamit, ha igen, hogyan?

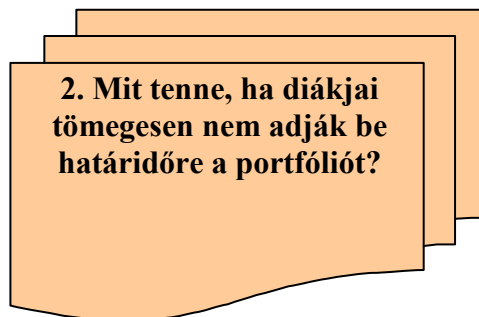
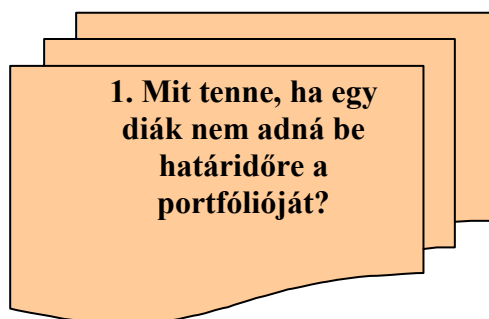
Tervezett idő: 10 perc

A cél, hogy az értékelés módjával megismerkedjenek a hallgatók, esetleges ötleteiket mérlegeljék közösen a használhatóság szempontjából.

8. Feladat

🧑🏫 Mindenki húzzon egy-egy ún. probléma-kártyát! Ezen olyan helyzetről, szituációról olvashatnak, melynek kezelésére éppúgy fel kell készülni, mint a portfólió készítésének már megismert feladataira. Mit tenne az adott helyzetben?

🧑🏫 Mit gondolnak a megoldásról a csoporttársak?

3. Mit tenne, ha olyan portfóliót kapna diákjától, amelyből hiányzik valamelyik kötelező vagy választható dokumentum?

4. Mit tenne, ha olyan portfóliót kapna, melyből hiányzik a záró esszé?

Tervezett idő: 15 perc

A probléma-kártyákat a feladathoz érve húzzák a hallgatók. Annyiszor szükséges a négy kártyát fénymásolni, ahány csoporttal dolgozunk, így minden csoport egy-egy tagjához kerül egy-egy különböző megoldandó probléma. A megoldások megvitatása a csoportokban történik.

9. Feladat

A portfólió készítésének előnyei és hátrányai tanári és tanulói szemszögből
A csoportok cseréljenek szerepet! Akik eddig a tanár szemszögéből gondolták végig a portfólió készítésének folyamatát, azok most a tanuló szemszögéből gondolják végig, hogy milyen előnyei és hátrányai lehetnek a portfólió készítésének, akik a korábbi feladatnál a tanuló szerepében gondolkodtak, most tanári szemmel tekintsék át a portfólió előnyeit és hátrányait! Érveiket rendezzék T-táblázatba!

A csoportok osszák meg egymással munkájuk eredményét!

Tervezett idő: 10 perc

Lehetséges megoldások:

Előnyei a tanulók számára

Hátrányai a tanulók számára:

<ol style="list-style-type: none"> 1. Motiválja a tanulókat (önálló döntések, tervezés, létrehozás értékelés). 2. Kialakul a „tulajdonosság” érzése. 3. Erősödik a kognitív önszabályozás. 4. Elmélyültebb tanulást tesz lehetővé. Felkészít az élethosszig tartó tanulásra. 5. Támogatja a procedurális tudás kialakulását. 6. Segíti olyan kompetenciák fejlődését, amelyek meghatározók az önművelés, a munkába állás és a továbbtanulás szempontjából is. 7. Sikerélményt ad. 8. Támogatja a saját tanulási utakat. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. A diák számára idő- és munkaigényes. 2. Szükség van bizonyos attitűdökre, viselkedésformákra (belső motiváltság, feladatorientáltság, kitartás, korrekciós képesség, a tanulói reflexivitás és autonómia bizonyos szintje). 3. Tanulási stratégiák, módszerek és eljárások bizonyos szintű ismeretét feltételezi a tanuló részéről. 4. Esetenként nehéz elfogadni a differenciált fejlesztés, feladatadás tényét. 5. Szüksége van a tanulónak reális önbizalomra és önismeretre.
<p>Előnyei a tanárok számára</p>	<p>Hátrányai a tanárok számára:</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. A tanár egyénre szabott, differenciált fejlesztést tervezhet és támogathat. 2. Az értékelésnél nyilvánvalóvá válik számára a fejlődés. 3. Tanítványai olyan készségei, képességei kerülhetnek felszínre, amelyekkel addig nem találkozott. 4. Mivel a tanuló több munkáját értékeli, lehetővé válik a tanulói teljesítmény árnyaltabb megítélése. 5. Változatos értékelésmódokat tesz lehetővé 	<ol style="list-style-type: none"> 1. A tanárnak idő- és munkaigényes. 2. Releváns ismeretek szükségesek a tanulók beállítódásáról, motivációiról, ismeret és készség-képesség jellegű tudásáról. 3. Fontos tanári kompetenciákat (tervezés, céladás, kreativitás, döntés, nyomon követés, tanulássegítés, értékelés) és viselkedésformákat (bizalom, rugalmasság, támogatás) igényel. 4. A folyamatértékelésnek és a produktumok értékelésének vannak nehézségei. 5. Nehéz az érdemi visszacsatolás és a közzététel megszervezése és kivitelezése.

(Pethőné Nagy Csilla: Tanári MA portfólió; <http://pedtamop412b.pte.hu/menu/36/26>)

Reflektálás

10. Feladat

Véleményük szerint milyen okai lehetnek annak, hogy a magyar oktatási rendszer nem használja ki kellő mértékben a portfóliós tanulásban rejlő lehetőségeket?

A csoportok vitassák meg a feltételezett okokat!

Tervezett idő: 15 perc

Pl.: nem merik használni a tanárok, mert nem ismerik eléggé; nagyon sok időt igényel az alapos előkészítése és az értékelése; ha csak tantárgyi keretekben használjuk, a diákokat is nagyon megterheli; stb.

11. Feladat

Nézzünk meg közösen néhány portfólió-részletet! Milyen tapasztalathoz juttatják a tanárt az adott tanulóról vagy a tanulást segítő további tanári teendőiről?

A portfólió-részletek a záró esszékből valók, illetve a mellékletben néhány képet helyeztem el a munkákról. Ezeket kivetítve lehet megtekinteni.

1. „Úgy gondolom, hogy ez a tanulási folyamat nem rossz, de jobban szeretem, ha nem nekem kell minden dolognak utánanézni. Így viszont olyan dolgokat is találtam, amik érdekelnek, de órán nem biztos, hogy megemlítettük volna.”

2. „Tanulás szempontjából szerintem elég hatékony módszer a portfólió-készítés, ugyanis, amikor egy dolgozatra tanulok, akkor legtöbb esetben pár hét után nem is emlékszem a tanultakra. Itt viszont érdekes munkát végeztem a tananyaggal egybekötve, ezért később is meg fog maradnia fejemben. [...] Mindent egybevéve, szerintem ezen feladatok elkészítése sokkal több időt, sokkal több munkát és odafigyelést igényelt, mint mondjuk egy dolgozat. Épp ezért az én véleményem az, hogy egy portfólió készítése során sokkal több mindent megtanulunk, mint hogyha egy dolgozathoz pár óra alatt bemagoljuk az anyagot. Ha valaki megkérdezné tőlem, hogy a dolgozatot vagy a portfóliót részesítem-e előnyben, akkor egyértelműen az utóbbit mondanám.”

3. „Prospektust még életemben nem készítettem, így először ez is kisebb fejtörést okozott. Utánanéztam, hogy is néz ki egy formás prospektus. Ezt követően a téma kiválasztásával foglalkoztam. Elolvastam sok régi egyetemről szóló oldalt, majd végül a Cambridge-it választottam, mert ez még ma is jó hírnévnek örvend, és magát a helyét is szépnek és kellemesnek tartom, nem utolsó szempont, hogy hasonlít az Oxfordra. Miután utánakerestem a témának, el kellett döntenem, melyik fontos dolgokat emelem ki és rakom bele a prospektusomba, amit kézzel készítettem, hogy formája kicsit hitelesebb legyen. Remélem, az egyetemisták elégedettek lennének vele, vagy legalábbis felkelteném az érdeklődésüket.”

4. „Számomra a portfólió elkészítése kifejezetten bonyolult volt és sok időt vett igénybe. A feladatokat így sem tudtam tökéletesen megoldani, néhol talán hiányos. Nagy gondot okozott az is, hogy nem volt elég forrásanyagom. Amit órán vettünk az egyeteméről, kifejezetten kevés volt, az interneten ahányféle link, annyiféle dolgot mondtak, és nem igazán tudtam, hogy melyik a pontosabb. Ezt a tanulási folyamatot nem tartom túl célravezetőnek, mert mint már korábban is említettem, a források hiányosságai vagy pontatlanságai miatt a dolgok rosszul maradnak meg a fejünkben. [...] Véleményem szerint ezt a portfóliót azután kellett volna megírunk, miután órán rendesen vettük ezeket az anyagokat. A feladatokat viszont ötletesnek és érdekesnek találtam.”

5. „A megadott források nagy könnyebbséget nyújtottak, illetve egy vezérfonalként szolgáltak a további források keresésében, segítettek behatárolni azt, mik is lehetnek a hiteles források. [...] Nehéz feladat volt megállapítani a magam által keresett internetes források közül, hogy vajon melyik lehet hiteles, illetve melyik tartalmaz hamis információkat, történelmileg nem alátámasztott gondolatokat, megállapításokat. Igyekeztem azokat az információkat kiszűrni, melyeket a tanórán elhangzottakkal összefüggésbe lehet hozni. Rengeteg forrást lehet az interneten találni, a komoly feladat azonban, kiszűrni a hasznosat a hamis közül. A megfelelő források kiválogatása, kellő tájékozódás után nekiláttam a kötelező dokumentumok elkészítésének.”

6. „Nehézséget csak az jelentett, hogy kevés információt találtam. Igaz, az internet tele van erről a korszakról szóló oldalakkal, de a többségük semmitmondó, és ugyanazt írják le csak más sorrendben.”

7. „Tetszettek a feladatok, mert kreatív munkát igényeltek, és nemcsak szürke esszéírás volt mindegyik, mégis jó lehetőséget nyújtottak arra, hogy kamatoztassuk a megszerzett tudásunkat, és árulkodnak is arról, ki mennyi munkát fektetett bele. [...] A középkori város idegenvezetését nagyon élveztem. Jó volt, ahogy a szemem előtt kibontakozott és minél inkább teljessé vált a város látképe és lakosai, és megismerkedtem közben a középkori élettel.”

8. „Mivel már sokadik alkalommal alakult úgy az iskolai életem, hogy portfóliót kell készítenem, így hibáimból tanulva és tapasztalataimat bevetve álltam neki az idei történelemmel kapcsolatos házi dolgozatomnak. Már az őszi szünetben elkezdtem dolgozni a kötelező dokumentumokon, hogy ne kelljen összecsapnom az egészet. Az interneten található információtömeg fragmentációja miatt egy-egy munkafolyamatot 1-2 órás előkészülettel kezdtem. A vázlatok elkészítése után már jóval egyszerűbb dolgom volt, mint először gondoltam. Ha kifogtam az ötletekből, szülői segítséget is kértem.”

9. „Visszatekintve az egész munkára, úgy gondolom, hogy a legjobb döntés az volt, hogy nem egyszerre próbáltam megírni az egészet, hanem már előre beosztottam az egész munkát. Így sokkal kevesebbnek tűnt időben, és amikor épp nem írtam, akkor is volt időm rajta gondolkodni. Ez most annyira bevált, hogy a jövőbeli munkáimat is így fogom elkészíteni.”

Tervezett idő: 15 perc

12. Feladat

Írjanak rövid esszét arról, hogy mit tartanak a portfólióval kapcsolatban a legérdekesebbnek, legizgalmasabbnak, vagy arról, hogy a megbeszéltek mely részét tartják vitathatónak!

Osszák meg egymással gondolataikat, érzéseiket!

Tervezett idő: 15 perc

6. Szemléltetés

7. Fejlesztő értékelés:

A feladatok döntő többségét csoportmunkában végzik a hallgatók, munkájuk eredményét megosztják, megbeszélik, egymás feladatmegoldásait kiegészíthetik, javíthatják. Természetesen a modul vezetője is részese e megbeszéléseknek s így a fejlesztő értékelésnek is. Az 5. feladatnál a csoportok egymás munkáját írásban (értékelő lap) is értékelik. A 12. feladatban alkalmazott rövid esszé alkalmas a tanultak visszatekintő átgondolására, a témával kapcsolatos személyes reflexiók előhívására

8. Felhasználható irodalom:

1. FALUS Iván – KIMMEL Magdolna: A portfólió, Gondolat Kiadó, Budapest, 2009.
2. PETHŐNÉ Nagy Csilla: Módszertani Kézikönyv, Korona Kiadó, Budapest, 2005.
3. NAHALKA István: Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002.

